

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त ईजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ
फैसला

०७०-सी-०४२१

मुद्दा:- प्रतिषेध मिश्रित निषेधाज्ञा ।

जिल्ला बाक्ले, रम्भेना गा.वि.स.वडा नं.४ तिनघरूवा बस्ने चन्द्रप्रसाद पौडेल	१	}	पुनरावेदक निवेदक
<u>विरुद्ध</u>			
जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाक्ले	१	}	विपक्षी
इलाका प्रहरी कार्यालय कोहलपुर बाक्ले	१		
बाक्ले रम्भेना गा.वि.स. वडा नं.८ बस्ने बीना आचार्य	१		

सुरु फैसला गर्ने:- मा.मु.न्या. श्री केशवप्रसाद मैनाली
मा.न्या. श्री किशोर सिलवाल
पुनरावेदन अदालत नेपालगंज

पुनरावेदन अदालत नेपालगंजको मिति २०६९।१२।२८ को आदेशअनुसार निवेदकको तर्फबाट पुनरावेदन परी न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यसै अदालतको क्षेत्राधिकारभित्रको प्रस्तुत निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार छ:-

विपक्षी बिना आचार्यले मेरो नाउँको जिल्ला बाक्ले रम्भेना गा.वि.स.वडा नं. ४ ग कि.नं. ७२१, ७२३ र २६९ को जग्गा लिन्छु भनि रु. २३,००,०००।- मोल कायम गरी कागज नगरी रु. ३०००।- मैले बैना रकम लिई २०६७।१२।१५ मा जग्गा पास गराई दिने, नलिए बैना पच हुने सहमति भएकोमा उहाँले धेरै दिनपछि आई मलाई जग्गा मन नपरेकोले नलिने भनि मेरो विरुद्धमा विभिन्न ठाउँ र जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाक्लेमा लेनदेन बिषयमा उजुरी दिएका रहेछन् । जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाक्लेको पत्र बमोजिम २०६९।६।२३ गते

दिउसो १२:०० बजे जाह्य नाम र दर्जा थाहा नभएका कर्मचारीले बिना आचार्यबाट तपाईंले लिएको बैना फिर्ता गरिदिनु होस वा रु.२,३००,०००/- लिनु दिनु गर्ने सहमति भएको जग्गा रु.१५,०००००/- मा लिनुदिनु गर्नु होस अन्यथा तपाईंलाई जवरजस्ती थुनामा राखी रकम बुझ्नेको कागज गराई रकम असुल गराईनेछ भनि मलाई भोलीपल्ट २०६९/०६/२४ गतेको तारेख दिईयो । सो दिन जाह्य जग्गाको नापजाख गरी छुट्याई ट्रेस नक्सा समेत भिकाउने भनि नापी कार्यालयलाई पत्राचार गरी मलाई २०६९/०६/२६ गतेको तारेख तोक्यो सो दिन बैना रकम, नागरिकता, जग्गाको कागज लिई आउनु र रु. १५,०००००/- मा जग्गा पास गरिदिन आउनु अन्यथा प्रहरी लगाई तपाईंलाई जवरजस्ती कपाली तमसुक गराई बढि रकम असुल गराईने छ भन्दा विपक्षी जिल्ला प्रशासन कार्यालयले मलाई लेनदेन विषयमा कारवाही गर्न बोलाएको रहेछ भन्ने मलाई थाहा भयो । यसरी मेरो र बिना आचार्यबीच जग्गा र लेनदेनको विषयमा शुरू कारवाही गर्ने अधिकार मुलुकी ऐन अ.व. २९ र ३५, न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ७(१) बमोजिम जिल्ला अदालतलाई भएकोमा विपक्षीहरूले मेरो इच्छा विपरित मलाई रकम र जग्गाको विषयमा थुनामा राखी कम मुल्यमा जग्गा पास गर्न लगाउने, जवरजस्ती कागज गराउने, मेरो घरमा प्रहरी पठाई मलाई दुःख दिने प्रवल सम्भावना रहेकोले विपक्षीहरूको उक्त क्रियाकलापले नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा ६(४) १०,१२,१३ ले व्यवस्था गरेको मेरो प्रदत्त हक हनन् हुने हुदा मेरो हक अधिकारको रक्षार्थ उपयुक्त र प्रभावकारी उपचारको बाटो नभएकोले न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ८(२) पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ३३ (क) (१) बमोजिम विपक्षीहरूका नाममा अन्तरिम आदेश र प्रतिषेध मिश्रित निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी पाउं भन्ने समेत व्यहोराको चन्द्रप्रसाद पौडेलको निवेदन-पत्र ।

निवेदन माग्नुबमोजिमको आदेश जारी हुनु नपर्ने आधार, कारण भए सोसमेत उल्लेख गरी बाटाको म्यादबाहेक १५(पन्ध्र) दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी विपक्षीहरूका नाममा म्याद सूचना जारी गर्नु साथै आफुलाई कानून/रा प्रदत्त अधिकारक्षेत्र भन्दा बाहिर गई देवानी प्रकृतिको लेनदेन सम्बन्धी विषयमा निवेदकलाई थुन्ने, थुनाउने, तारेखमा राख्ने, लेनदेन सम्बन्धी कागज गराउने जस्ता कार्यहरू नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ भन्ने समेतको पुनरावेदन अदालत नेपालगंजको आदेश ।

कानूनबमोजिम बाहेक यस कार्यालयबाट निवेदकलाई गैर कानूनीरूपमा पक्राउ गरी डर, धाक, धम्की देखाई थुनामा राखी लेनदेन सम्बन्धी कुनै कागज गराईने छैन । निवेदकले भु/रिट निवेदन दायर गरी विपक्षी बनाएको हुदा खारेज गरिपाउं भन्ने समेत व्यहोराको इलाका प्रहरी कार्यालय, कोहलपुरको लिखित जवाफ ।

निवेदकले आऽनो जग्गा रु.२३०००००।- बिक्री गर्न मुल्य गरी बिना आचार्यसंग रु.३,००,०००।- बैना बुझिलिई हालसम्म जग्गा पास नगरी रकम नदिई माग्न जाह्य ठिक पारी दिन्छु भनि धम्की दिएकाले कारवाही गरी जीउ ज्यानको सुरक्षा गरि पाउऽभनि बिना आचार्यले यस कार्यालयमा निवेदन दिएको हुदा स्थानीय प्रशासनको हैसियतले शान्ति सुरक्षा कायम राख्ने उद्देश्यले निवेदक र बिना आचार्यलाई बोलाई भगडा, गाली, हातपात, धम्की नदिनु, शान्तीपूर्वक जग्गा नाप जाच गराई आऽनो बोलकबुल बमोजिम काम गर्नु । चित्त नबुझे अदालत गई इन्साफ गराई लिनु भनि मौखिक सम्झाई बुझाई गरी पठाई जग्गा नाप जाच गर्न नापी कार्यालय बाँकेलाई पत्र लेखि पठाई दिएको हो । रिट निवेदन बमोजिम अरू केही गरिएको होइन । निजले बिना आचार्यबाट बैनास्वरूप लिएको रकम दिन र जग्गा पास गर्न नपरास् भन्ने कुनियतले भुऽ रिट निवेदन दिएका हुदा खारेज गरी पाउऽभन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेले पेश गरेको लिखित जवाफ ।

बिपक्षी निवेदकसंग मेरो सामान्य चिनजानको फाईदा उठाई मसंग आई मलाई घर व्यवहार चलाउन कठिन भएको हुदा आऽनो नाममा रहेको कि.नं.७२१ ७२३ र २६९ जग्गा मलाई रु.२३०००००।- मा लिई दिनु पऽयो । म रजिष्ट्रेशन पास गरिदिन्छु भनी मेरो नाममा रहेको नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैङ्कको खाताबाट चेक नं.१००००७००९९, चेकबाट मिति २०६७।१२।१० गते रु.३,००,०००।- मबाट बैना वापत लिएकाले सो रकम दिन नपरोस भनी विभिन्न वहाना बनाई निवेदन दिएका हुन् । बिपक्षीले मबाट लिएको रकम बारम्बार माग्दा नदिई अटेर गरी म महिलालाई दुःख दिएकाले बिपक्षीलाई भिकाई बुझि बैना वापतको रकम पाउऽभनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेमा निवेदन दिएको हो । निवेदकले रु.३०००।- बिना कागज बैना वापत लिएको भन्ने भुऽ हो । निजले चेकबाट रु.३,००,०००।- आफैले बुझि लगेको प्रष्ट हुदा सो तिर्न बुझाउन नपरोस् भन्ने उद्देश्य राखी भुऽ निवेदन गरेकाले खारेज गरि पाउऽभन्ने समेत व्यहोराको बिना आचार्यले पेश गरेको लिखितजवाफ ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालयले जिल्लाभित्र शान्ती सुरक्षा कायम राख्न निवेदकलाई भिकाई बोलाउन सक्नेनै हुदा त्यस्तो शान्ति सुरक्षा प्रयोजनको लागी बोलाएकोलाई अन्यथा भनी मान्न नमिल्ने हुदा निवेदकको माग बमोजिमको आदेश जारी हुनु पर्ने अवस्थाको विद्यमानता नदेखिदा निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत, नेपालगंजको आदेश ।

पुनरावेदन अदालतको आदेशमा चित्त बुझेन । जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेले लेनदेन र जग्गाको विवादको विषयमा अनधिकृत रुपमा कारवाही गरेको नापी कार्यालय बाँकेका नाउँमा लेखिएको च.नं. २१६६ मिति २०६९।६।२४ को पत्रले पुष्टि गरिरहेको छ । सो तथ्यलाई

विश्लेषण नगरी प्रमाणमा नलिई गरिएको पुनरावेदन अदालतको आदेश त्रुटिपूर्ण भै बदर भागी भएकोले बदर गरी लेनदेनको विषयमा म निवेदकलाई पक्राउ नगर्नु, थुनामा नराख्नु, लेनदेनको विषयमा कागज गराउने वा जग्गा पास गर्नुपर्ने काम कारवाही नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाउँमा निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने समेत ब्यहोराको निवेदकको तर्फबाट यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदन पत्र ।

नियम बमोजिम पेशी सूचिमा चढी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको शुरु एवं रेकर्ड मिसिल समेत अध्ययन गरीयो ।

यसमा विना आचार्यले लेनदेनको विषयमा रकम भराई पाउ□भनी आफुउपर जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेमा निवेदन दिएकोले सोही उजुरीको आधारमा आफुलाई कुनै कारवाही नगर्नु र सो सम्बन्धमा पक्राउ गर्ने आशंका भएकोले पक्राउ नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूका नाउँमा अन्तरिम सहितको प्रतिषेध मिश्रित निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी पाउ□ भन्ने निवेदक तथा निवेदकलाई लेनदेनको विषयमा पक्राउ गरी कागज गराउने उद्देश्यले नभई निजले जग्गा पास गरी दिन्छु भनी विना आचार्यसंग वैना वापत रु.३,००,०००।- लगेकोमा जग्गा पनि पास गरी नदिएका र वैना लिएको नगद माग्न जाँदा ठीक गरी दिन्छु भनी डर, धाक, धम्की दिएकाले शान्ति सुरक्षाको प्रयोजनको लागी निज विना आचार्यले दिएको निवेदनको सम्बन्धमा बु□नको लागी प्रहरी मार्फत भिकाई बोलाईएको सम्म हो भन्ने विपक्षीहरूको लिखितजवाफ रहेको प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन खारेज हुने ठहर्याई पुनरावेदन अदालत नेपालगंजले आदेश गरेउपर चित्त नबुझाइ निवेदकको तर्फबाट प्रस्तुत पुनरावेदन परेको अवस्था रहेछ ।

उल्लिखित तथ्य एवं पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी हुनु पर्ने हो होइन र निवेदकको प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने नसक्ने के रहेछ सो सम्बन्धमा निर्णय गर्नु पर्ने देखियो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, मेरो र विना आचार्यबीचको लेनदेन भएको विषयमा शुरू कारवाही गर्ने अधिकार जिल्ला अदालतलाई भएकोमा सो विपरित विपक्षीहरूले मेरो इच्छा विपरित मलाई रकम र जग्गाको विषयमा थुनामा राखी कम मुल्यमा जग्गा पास गर्न लगाउने, जबरजस्ती कागज गराउने, मेरो घरमा प्रहरी पठाई मलाई दुःख दिने प्रवल सम्भावना रहेकोले सो नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूका नाममा प्रतिषेध मिश्रित निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी पाउ□ भन्ने निवेदन दावी रहेको देखिन्छ । सो दावीलाई इन्कार गरी निवेदकले आ□नो जग्गा रु.२३,०००००।- बिक्री गर्न मुल्य गरी विना आचार्य संग रु.३,००,०००।- वैना बुझिलिई हालसम्म जग्गा पास नगरी रकम नदिई माग्न जाँदा ठीक

पारी दिन्छु भनि धम्की दिएकाले कारवाही गरी जीउ ज्यानको सुरक्षा गरि पाउं भनि बिना आचार्यले यस कार्यालयमा निवेदन दिएको हुदा स्थानीय प्रशासनको हैसियतले शान्ति सुरक्षा कायम राख्ने उद्देश्यले निवेदक र बिना आचार्यलाई बोलाई भगडा, गाली, हातपात, धम्की नगर्नु नदिनु शान्तीपूर्वक जग्गा नाप जाँच गराई आंनो वोलकवुल बमोजिम काम गर्नु चित्त नबुझे अदालत गई इन्साफ गराई लिनु भनि मौखिक सम्झाई बुझाई गरी पठाई जग्गा नाप जाँच गर्न नापी कार्यालय बाँकेलाई पत्र लेखि पठाई दिएको हो । रिट निवेदन बमोजिम अरू केही गरिएको होइन भनी विपक्षी जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेले तथा कि.नं.७२१ ७२३ र २६९ जग्गा रजिष्ट्रेशन पास गरिदिन्छु भनी मेरो नाममा रहेको नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैङ्कको खाताबाट चेक नं.१००००७००९९ चेकबाट मिति २०६७/१२/१० गते रु.३,००,०००/- म बाट वैना वापत लिएकाले सो रकम दिन नपरोस भनी विभिन्न वहाना बनाई म महिलालाई दुःख दिएकाले विपक्षीलाई भिकाई बुझि वैना वापतको रकम पाउं भनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेमा निवेदन दिएकी हुं भनी विपक्षी बिना आचार्यले लिखित जवाफ पेश गरेको देखिन्छ । सो लिखितजवाफको व्यहोरालाई निवेदकले अन्यथा हो भनी भन्न सकेको नदेखिनुका अतिरिक्त स्थानीय प्रशासन ऐन, २०२८ को दफा ६ ले स्थानीय प्रमुख जिल्ला अधिकारीले आफुसमक्ष शान्ती सुरक्षाको माग गरी कुनै व्यक्ति निवेदन लिई आउदा के भएको रहेछ भनी यथार्थताको जाँचबुझ गर्न सक्नेनै हुदा जाँचबुझ गर्न बोलाएकै आधारमा निवेदकले दावी लिए अनुसार पक्राउ गरी जबरजस्ती लेनदेनको विषयमा कागज गराउने आशंका रहेको भनी मान्न मिल्ने देखिएन ।

अतः सो समेतका आधार कारणवाट निवेदन खारेज हुने ठहर्याएको पुनरावेदन अदालत नेपालगंजको मिति २०६९/१२/२८ को आदेश मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ । निवेदकको प्रस्तुत पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्तैन । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलाश अधिकृत:- हरिकृष्ण श्रेष्ठ

कम्प्यूटर गर्ने:- मन्जिता ढुंगाना

इति सम्बत् २०७२ साल श्रावण ३१ गते रोज १ शुभम .....